ענין פון כלות הנפש אויף להכלל בעצמות אוא"ס ב"ה וכמאמר כל ימי הייתי מצטער מתי יבא לידי ואקיימנו, דעיקר תשוקתו וחפצו האמיתי היתה ההתכללות באוא"ס ב"ה ע"כ התענג בהיסורים שלו על קדה"ש ובשמעו סודות התורה מר"א הנה מפני הטוב טעם שלו והעונג העצמי והפנימי בעמקי פלאות החכ' הנה מזה הי' הכיוון שזלגו עיניו דמעות, וזהו שאמרו אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו, וענין מסירת רזי תורה הטוונה האלקות שברזי תורה, כי ההשגה דתורה יכולה להיות בכאו"א אלא שצ"ל התנאים המיוחדים בהשגת התורה דלא תמצא בגסי הרוח ולא במי שמרחיב לבו כים וכל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו, שצ"ל גם העבודה דתפלה, אבל במילוי התנאים יכול כאו"א להשיג השגות התורה כי אינו רז וסוד, ורזי התורה הכוונה האלקות והעונג האמיתי שברזי תורה וזה מוסרין דוקא למי שלבו דואג בקרבו, דלב דואג הו"ע המרירות והגעגועים הבאים אחרי השמחה והעונג וזהו כלי להעונג והטעם שברזי תורה, דאוא"ס הבל"ג א"א להיות נתפס לא בעונג לבד ולא במרירות לבד כ"א כאשר שניהם יחד העונג והחדוה, מצד הרגש עצם הענין בטוב טעם, והמרירות הפנימית הבא מזה, ואזי הוא מגיע אל הענין אז ער איז דאס, כי תפיסת הענין הוא באופן כזה דוקא, וכן באהוי"ר שיכולים להיות ביחד, וכמו בר"ה ויוהכ"פ שהם זמני יראה ונקראים ימים נוראים וכל ישראל הם בתכלית הקירוב לאלקות, ולכן הנה העבודה דר"ה ויוהכ"פ היא עבודה עצמית מעצם הנשמה באהבה ויראה כאחד, וזהו יום שכולו ארוך שלא יש התחלקות דיום ולילה כ"א שניהם כאחד, וזהו מאריכין לו ימיו ושנותיו גילוי המדות דעצם הנפש שהם באריכות בלי הגבלה והתחלקות, וזהו אהללה הוי' בחיי שזהו העיקר להיות עבודת הנשמה אבל זה בא ע"י הקדמת אזמרה לאלקי בעודי שע"י העבודה בביטול הגוף באתכפיא שהיא העבודה שע"פ טו"ד מגיעים להעבודה שלמעלה מטו"ד באתהפכא חשוכא לנהורא וע"ז הוא גילוי כחות עצמי' שהו"ע אריכות ימים.

בס"ד, ש"פ ואתחנן, ש"ת

אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים אין עוד מלבדו, ותרגם את אתחזיתא למדע ארי הוי' הוא אלקים, דו האסט זיך באוויזן אז מען זאל דיר וויסן, והוא כמו שפירש רבינו נ"ע אתה הראת לדעת, אתה דו, היינו עצמות א"ס, נש"י זאגן צו עצמות א"ס אתה דו לנוכח, כמו שהבן אומר לאביו אתה לנוכח מפני שהוא אביו היחידי, הראת האסט זיך באוויזן, לדעת אז מען זאל דיך וויסן, והידיעה היא כי הוי' הוא האלקים, ואין עוד מלבדו, וארז"ל (חולין ז, ב.) א"ר חנינא

כ ל י מ י : ברכות סא, ב. מדרש משלי ט.
א י ן מ ו ס ר י ן : חגיגה יג, א.
ד ל א ת מ צ א ... ו כ ל ה א ו מ ר : עירובין נה, א. יבמות קט, ב.
ב א ה ב ה ו י ר א ה כ א ח ד : ראה לקו"ת נצבים ד"ה שוש אשיש.
א ת ה ה ר א ת : דברים ד, לה.

ואמי' כשפים, דהנה אמרו שם למה נקראו שמן כשפים שמכחישין פמליא של מעלה, הנה זה עצמו מה שמכחישין פמליא של מעלה גם זה אין עוד מלבדו ית' ואין זה אלא מה שבא ע"י ריבוי השתלשלות משם אלקים שהוא צמצום הראשון אבל באמת הנה הוי' הוא האלקים כמא' הוי' ואלקים כולא חד, וידיעה זאת שהוי' הוא אלקים הוא מצות עשה כמ"ש הרמב"ם יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון ממציא כל נמצא וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו כו', וידיעת דבר זה מ"ע שנא' אנכי הוי' אלקיך והכוונה בזה דאמונה האמיתית היא כשבאה ע"פ הידיעה מה שאפשר לידע כמ"ש דע את אלקי אביך, דבאלקי אביך שהר"ע אמונה הבאה בקבלה צ"ל דעת והשגה כמה שאפשר להיות כמ"ש בבחיי ע"פ והשבות אל לבבך, שזה מ"ע מן התורה בידיעת השי"ת שנצטוינו לדעת אותו ולחקור על אחדותו ולא לסמוך על הקבלה לבד, והיינו דהגם שכל אחד ואחד מישראל יש בו האמונה וההכרה בהוי' וההמשכה לוי' מצד עצם תולדתו בטבעו כמו הכרת והמשכת תינוק קטן אל אביו ואמו מצד עצם תולדתו בטבעו, שזהו ההפרש בין האמונה דנש"י להאמונה דאוה"ע, דאוה"ע מאמינים בשם אלקים וכמו אבימלך ופרעה שנזכר בהם שם אלקים אבל בשם הוי' לא האמינו, והיינו שכל אמונתם היא רק בעניינים שע"פ הטבע, והאמונה דנש"י היא בשם הוי' היינו בלמעלה מהטבע אשר מצד אמונה זו הנטועה ומושרשת בלב כאו"א הוא עומד בנסיון נגד כל מונע ומעכב מתומ"צ ועניני אלקות ומוסר נפשו ממש לקיים התורה והמצות, כי כל אחד מישראל אינו רוצה ואינו יכול להיות ח"ו נפרד מאלקות, א איד ניט פר קען אן ניט ער ווייל זיין ער נפרד פון אלקות, וכמאמר חבוקה ודבוקה בך, טוענת עולך, יחידה ליחדך, דכאו"א מישראל הוא חבוק ודבוק בו ית' אשר בכח זה הוא מקבל על עצמו עול התומ"צ באהבה ומקיימן במס"נ, בכל זה הנה צ"ל הידיעה וההשגה באלקות כאו"א לפי כחו ויכלתו, וזהו אומרו לידע שיש שם מצוי ראשון ממציא כל נמצא, ומרמז בשם הוי' באמרו יסוד היסודות בענין ההתהוות, דההתהוות היא משם הוי', ועמוד החכמות בענין התורה שהיא משם הוי', ובא ברמז לפי שההתהוות בפועל הוא על ידי שם אלקים, וכן התורה באה בשכל אנושי, ואומר לידע שיש שם מצוי ראשון ואינו אומר להאמין שבאמת זהו אמונה אלא שבאה על ידי הידיעה, וידיעה זו היא מ"ע בחובת גברא, אבל בכדי שיהי' ביכולת האדם לבא לזה היינו להשיג והשגה אלקית הנה ע"ז הוא אומר אתה הראת לדעת, היינו מה שהוא ית' האציל ענין הידיעה בעצמותו כמאמר בידיעת עצמו יודע את הנבראים שע"י אצילות ידיעה זו נעשה ענין הידיעה בנבראים שיוכלו להשיג השגה אלקית, דלולי אצי' הידיעה בעצמותו לא הי' ענין החכ' והידיעה בנבראים במושגים רוחני' וע"י שנאצלה הידיעה בעצמותו הנה מפני זה ישנו היכולת

כ ו ל א ת ד : ראה זח"א יב, א. לקו"ת ואתחנן ד"ה וידעת.

כ מ " ש ה ר מ ב " ם : יד החזקה בתחלתו. וראה בכ"ז שלי"ה שער המאמרות מ"א. קונטרס תורת התסידות פי"ב.

ד ע א ת : דה"א כח, ט.

ח ב ו ק ה ו ד ב ו ק ה : הושענות ליום שלישי.

ב י ד י ע ת ע צ מ ו : ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. הל' תשובה פ"ה ה"ת. שער היחוד והאמונה פ"ו. ובכ"מ.

בנבראים להשיג אלקות בהשגה מוחשית בכל עניני עוה"ז הגשמים בהשגה פרטית הן בהאדם בעצמו והן בכל עניני הדצ"ח, דעי"ז משלים הכוונה העליונה להאיר את העולם באור תומ"צ ולעשותו כלי לאלקות.

ב.

והנה בשביל עבודה זו שמוח גשמי יוכל להשיג ולתפוס השגה אלקית ולהבינה בהשגה מוחשית דזה בא במוחש ע"י ההתבוננות בההשגחה פרטית הן בהאדם בעצמו והן בכל עניני העולם כמ"ש הבחיי בענין המ"ע בידיעת השם ית', דעם היות אשר הידיעה בעצמותו ית' נמנעת להאדם שא"א לו לעמוד עלי' להיותו הכל ונמנע הנמנעות וזהו דכתיב לא ברוח הוי' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה, שכאשר האדם מתבונן באלקות הוא בא לידי הכרה מוחשית שהוא ית' הוא הכל, עד איז אלץ, ונמנע הנמנעות אמנם כללות ידיעה זו היא ידיעת מציאותו, כי מהותו ית' הוא בלתי מושג גם בהשערה דהשערה, ומהאי טעמא הנה נוסח הברכות כולים מל' נוכח ונסתר, בא"י נוכח אמ"ה המוציא, בורא, שהכל נסתר כמ"ש הרשב"א דעצמותו נעלם ומציאותו גלוי דבזה שייך ענין הידיעה וההשגה מוחשית, ובשביל עבודה זו הוא כללות ענין ירידת הנשמה למטה שהיא ירידה גדולה ועצומה במאד, דהנשמה כמו שהיא באצי' היא בתבלית הזכות, דהנה כל אחד ואחד מישראל אומר נשמה שנתת בי טהורה היא שקאי על הנשמה כמו שהיא באצי' שהיא בתבלית הטהרה והבהירות דמאיר אור העצמי של הנשמה וע"כ מאירים בה כל האורות וגילוים העליונים דהשגת הנשמה היא במהות אלקות, ולזאת הנה כמו שהגילוים העצמי' הם בספי' דאצי' הנה כן הם הגילוים גם בהנשמה כמו שהיא באצי' והיינו שהאורות עצמי' המאירים בספי' דאצי' מאירים בנשמה, ובירידת הנשמה למטה הרי נתעמם ונחשך אורה שאינו מאיר אור העצמי של הנשמה במילא אינם מאירים בה האורות והגילוים של מעלה, דכמו בגשמיות עד"מ הנה אור השמש מאיר בכל מקום בלי הבדל בין מקום למקום שמאיר במקום האשפה כמו במים זכים, מ"מ הנה מים זכים נחשת קלל וחכוכית עבה ונקי' מקבלים אור השמש ביותר שמתנוצצים ואבן טוב מתנוצץ עוד יותר, וטעם הדבר הוא שכל מה שהוא טהור ובהיר יותר מקבל אור השמש יותר, וכן הוא ברוחניות בנשמה דכל מה שהיא בבהירות וזכות יותר מקבלת אור בהיר יותר, וביריידתה למטה שנחשך ומתעמם אורה העצמי ממילא אינם מאירים בה האורות וגילוים שלמעלה, שגם בנשמות גבוהות שיש בהם הראי' באלקות הנה ראי' זו היא רק ראיית עין השכל, וכמא' בעין השכל דבליבא אתחזי כולא שאין זה ראיית המהות וכן ההשגה של הנשמה

ל א ב ר ו ת : מ"א יט, יא—יב.

כ מ " ש ה ר ש ב " א : בעין יעקב ברכות מ, ב. — וע"י ג"כ זח"ג, רעא, ב. רסט, א. ת"ז תל"ט. ס' הבהיר קפב"ד. אבודרהם סדר הברכות. שבלי הלקט קסה. רמב"ן שמות סו, כו. לקו"ת מסעי צא, ב. ובכ"מ. — וראה לקו"ת דרושים לשמע"צ סח, א אשר „הוי' אלקינו" הוא ל' נסתר, אבל בכ"מ הנ"ל הובא דל' נסתר הוא „אשר קדשנו". (וא"כ אינו בכל הברכות, משא"כ ע"פ המובא כאן).

נ ש מ ה ש נ ת ת : בברכות השחר. וראה לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.

ב ע י ן ה ש כ ל : זהר ח"ב קסז, ב.

למטה אינה בערך להשגתה כמו שהיא למעלה, והיינו שלבד ענין הראי' צ"ל ההשגה, וכמו בגשמיות שכאשר האדם רואה איזה דבר הרי צריך לדעת מה שהוא רואה דראי' עצמה הגם שהוא רואה עצם מהות הדבר מ"מ אינו מספיק כ"א צ"ל ההשגה במה שהוא רואה, הנה כן הוא בעבודה הרוחני' דראיית עין השכל אינו מספיק עדיין וצ"ל גם ענין ההשגה, שזהו"ע חו"ב שבנפש, דחכ' היא נקודת ההשכלה, ובינה היא ההשגה מוחשית בביאורים והסברים בהצעות ומשלים עד אשר ההשכלה מובנת בהשגה גמורה ומתקבלת בשכל אנושי, ועם היות דכאשר השגה אלקית מובנת ומושגת בשכל אנושי ה"ה בירור ועלי' גדולה במוח ושכל המשיג, אבל בהשגה זו הרי נעשים חושי הנשמה כחושי הגוף, דהנשמה וגוף חלוקים בעצם החושים שלהם שחושי הנשמה הם ברוחני', כי כללות ענין המציאות הוא התחדשות אצל הנשמה וחושי הגוף הם בישות, וכללות ענין הרוחני' הוא התחדשות אצל הגוף, וכאשר חושי הנשמה נעשים כחושי הגוף מתעלם אור הנשמה וה"ז ירידה גדולה להנשמה, וכן עבודת הנשמה כמו שהיא למטה אינה בערך כלל לגבי עבודתה למעלה כמו שהיא קודם ירידתה למטה, וזה אפי' בנשמות הגבוהות כמ"ש רבינו נ"ע בפל"ז, דגם כשהוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגים לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדחילו ורחימו בטרם ירידתו לעוה"ז החומרי לא מינה ולא מקצתה ואין ערך ודמיון ביניהם כלל, וכש"כ בנשמות הבינונים שהאוי"ר שלהם שלמטה אינם בערך עבודתם למעלה, וצריכים יגיעה רבה לבא לאהוי"ר הרי שזהו ירידה גדולה ועצומה במאד.

ג.

והנה כמו שהוא בהנשמה המתלבשת בגוף שהוא ע"י ירידה גדולה ממה שהוא קודם התלבשותה בגוף הנה כן הוא בהארה האלקית שנעשית מקור לעולמות שהיא ג"כ בבחי' ירידה, דהנה כל ההתהוות הוא מהאור דאצי' וכמ"ש רבינו באגה"ק סי' כ' שההתהוות היא מהאור דוקא מפני שהוא מעין המאור, וההתהוות היא לא מאורות עצמי' דאצי' כ"א מהארת אצי', והארה זו כמו שנעשית מקור לעולמות בי"ע ה"ז ירידה לגבי כמו שהוא באצי' וכמא' רבינו דהזיו והארה המאיר מאתו ית' להוות ולהחיות את העולם והנבראים שהם בעלי גבול ובעלי תכלית, הנה בהארה זו ובזיו זה שיך מספר ובאוא"ס שלמעלה מההארה המתצמצמת ומתפשטת להוות ולהחיות עולמות בי"ע הוא בלי מספר, ומספר לגבי בלי מספר הוא באין ערוך, וכללות הבריאה היא בדרך התחדשות בריאה יש מאין, כי יש מיש א"א להיות כ"א מאין דוקא, וכמאמר החוקרים דהתהוות הנשמי מן הרוחני אין לך בריאה יש מאין גדול מזה והכח האלקי שבא בהתלבשות בנבראים הנה לבד זאת שהוא בדרך העלם והסתר הבורא מן הנברא הנה לבד זאת הרי האור האלקי הוא בערך ובמהות הנבראים, וכמו שאנו רואים במוחש בכחות הנפש שכל כח רוחני המתלבש בהפועל הנפעל ממנו ה"ה כערך ומהות הנפעל, וכמו בכח השכל המתלבש בחומר המוח הרי התגלות הכח הוא כפי אופן מזיגת חומר המוח דבמזיגת המוח הקר ולח מתגלה כח החכ' שבכח השכל ובהמזיגה שהוא חם ויבש מתגלה כח הבינה שבכח השכל, וכן הוא בכל כח וכח רוחני שהתגלותו הוא לפי אופן ערך ומהות הנפעל, א"כ ה"ז ירידה גדולה

ועצומה בהתארה האלקית הנעשית מקור לעולמות, אמנם ידוע דכל הירידות הן בהגשמה והן בהאור האלקי הכל הוא בשביל העלי', שתכלית הכוונה הוא שיהי' ביטול היש ע"י עבודת הנשמה בתומ"צ שנתלבשו בדברים ועניגים גשמי', וזאת היא עבודתה של הנשמה למטה לעשות החלישות והביטול בהגה"ב עד אשר יוצא מישותו וחומריותו ומתקרב לעניני אלקות ונמשך אחרי הנה"א אשר לאט לאט מקבל השגה אלקית ומתעורר באהבה לה', דעבודה זו היא ע"י התומ"צ, שהתורה באה ונתלבשה בשכל אנושי שגם נפש הטבעי יכול להבין זאת, והמצות הנה כל מצוה ומצוה יש בה סגולה פרטית לזכך את הנה"ב ולהחלישו עד אשר נתהפך ונכלל בהנה"א, וכן הדברים הגשמים שהוא מקבל חיותו על ידם ובכח האכילה ההיא הוא לומד ומתפלל, הנה כאשר התפלה היא כדבעי ולימוד התורה הוא בביטול הרי נכללים הדברים הגשמי' בקדושת התפלה ובקדושת התורה, וזאת היא העלי' העיקרית שע"ז נאמר לויתן זה יצרת לשחק בו, לויתן הוא התחברות היש עם האין שהיש נכלל בהאין האלקי ע"י עבודת האדם בתומ"צ ואזי נעשה צחוק ותענוג למעלה, וזהו שארז"ל (ע"ז ג. ב.) רביעית יושב ושוחק עם לויתן, דרביעית הוא זמן תפלת המנחה, דבזמן תפלת מנחה אזי עיקר ביטול היש מפני שהוא באמצע זמן העסק, דתפלת שחרית הוא קודם התחלת העסק, ותפלת ערבית היא אחר שגמר עסקיו, אבל תפלת מנחה היא באמצע זמן העסק, וכאשר מפסיק באמצע העסק ומתפלל בכוונה ה"ז ביטול היש ביותר, דבאמת אין אדם יודע במה הוא משתכר ורק ברכת ה' היא תעשיר, וע"פ התורה צריכים לעשות כלי, אבל העיקר הוא הרוחני' דע"ז ביטול היש, והנה כשם שבמשך היום ישנם ג' זמנים דשחרית מנחה וערבית, הנה כן גם במשך חיי האדם ישנם ג' זמנים, ימי ילדות וימי הבחרות שנותיו הבינוניים וימי הזקנה, וכאשר האדם לומד תורה ועוסק בעבודה בימי ילדותו או בימי זקנותו אין זה עבודה אמיתית, שכך היא מדת כל אדם, והעבודה האמיתית היא שבשנותיו הבינוגים שהוא טרוד ומוטרד לפרנס ב"ב הנה אז צריך לקבוע עתים לתורה ולהתפלל בצבור הנה מזה נעשה תענוג למעלה שמשלים הכוונה העליונה בביטול היש ע"י העבודה דזהו יחוד הוי' ואלקים, וזהו אתה הראת לדעת, דע"ז שהעצמות נתן רשות להכיר כבי' את העצמות ע"י ידיעה והשגה הנה נשלם הכוונה ביחוד ה' ואלקים שאין עוד מלבדו ית'.

בס"ד, א' דר"ח אלול, ש"ת

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, והנה קודם לזה נאמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים, וכאן נאמר אני לדודי ודודי לי, וצ"ל מה שפעם נאמר דודי לי קודם אני לדודי ופעם נאמר אני לדודי קודם ואח"כ ודודי לי, ומהר"ע הרועה בשושנים, ובזהר איתא מה שושנה אית לה תליסר עלין דסחרין אף

ל ו י ת ן ז ה : תהלים קד, כו. — ראה תר"א ויצא כג, א. לקו"ת פ' שמיני.
א נ י ל ד ו ד י .. ד ו ד י ל י : שיר השירים ו, ג. שם ב, טז.
ו ב ז ה ר א י ת א : בתחילתו. נתבאר בביאורי הזהר שם.